

Sprawozdanie

Komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału Krajowego w przedmiocie petycji przysiółków Bortniki i Kuliki ze związku gminy Bołożynowa, tudzież o wydzielenie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie, a przydzielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku.

Wysoki Sejmie!

Przysiółki, Bortniki i Kuliki tworzą z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną, zaś pod względem katastralnym stanowią integralną część gminy Bołożynów, należącej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku w Starostwie złoczowskiem. W mapie gminy Stołpin wcale nie są uwidocznione, księgi gruntowe odnośnie do tych przysiółków prowadzone są przy c. k. Sądzie powiatowym w Olesku. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest, że w sprawach ksiąg gruntowych odnosić się muszą mieszkańcy do c. k. Sądu powiatowego w Olesku, gdy w sprawach cywilnych i karnych podlegają jurysdykcji c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie. Wobec tego stanu rzeczy zupełnie zrozumiałymi stają się utyskiwania petycyonujących, naprowadzone w petycji, z ilu to trudnościami i kosztami połączone jest dla nich uzyskanie pomocy sądowej w sprawach spornych i niespornych, jak wielkich kosztów wymaga przeprowadzenie najmniejszej sprawy prowizoryalnej i każdej choćby 100 zł. przenoszącej sprawę spadkowej. W każdym n. p. sporze prowizoryalnym, przedkładać muszą mieszkańcy tych przysiółków sądowi Łopatynskiemu jako rzekomo kompetentnemu wyciąg hipoteczny i odciski z mapy katastralnej Bołożynowa, zaś w każdej sprawie spadkowej opłacają podwójne należności, inny bowiem komisarz sądowy spisuje akt zejścia a inny inwentarz spadku. W każdej choćby małoważnej sprawie muszą się mieszkańcy odnosić do dwóch rozmaitych sądów i tracić dwa razy tyle czasu, niżeli wszędzie indziej.

Ta dwoistość sądów niszczy więc mieszkańców tych przysiółków ekonomicznie a to tem bardziej, że Kuliki i Bortniki znacznie bliżej położone są Oleska niż Łopatyna (31 i 30 kilometrów) i że wszelkie podatki gruntowe opłacają w urzędzie podatkowym Oleskim.

Ten anormalny stan rzeczy daje się we znaki nie tylko mieszkańcom tych przysiółków, ale i władzom sądowym samym, i tak c. k. Sąd powiatowy w Łopatynie w sprawozdaniu swem z 31, stycznia 1899 do c. k. Prezydium sądu obwodowego w Złoczowie w sprawie tej petycji oznajmia, że okoliczność, iż księgi gruntowe odnośnie do tych przysiółków prowadzone są w c. k. Sądzie powiatowym w Olesku, jest powodem, że gdy zachodzi potrzeba wdrożenia pertraktacji spadku, po którymś z mieszkańców tych przysiółków, możliwem jest tylko zinwentowanie majątku ruchomego, celem zaś zbadania majątku nieruchomego musi się sąd odnosić do c. k.

Sądu powiatowego w Olesku co na szybkość pertraktacji spadku ujemny wpływ wywiera; ta okoliczność wpływa także wedle zdania tegoż sądu niekorzystnie dla spraw, w których dla sędziego przegląd mapy katastralnej, księgi gruntowej względnie protokołu dochodzeń przy zakładaniu ksiąg gruntowych byłoby wskazaniem, a nawet nieraz koniecznym dla wyczerpującego zbadania stanu rzeczy. W sprawach doręczenia uchwał dla mieszkańców tych przysiółków przeznaczonych, c. k. sąd w Olesku odnosić się musi do sądu w Łopatynie, co na szybkie doręczenie uchwał bardzo ujemnie wpływa“.

Również c. k. Sąd powiatowy w Olesku w sprawozdaniu swem do Prezydium c. k. sądu obwodowego w Złoczowie z 12. lutego 1899 zaznacza, że „przysiółki te położone są znacznie bliżej sądu Oleskiego niż Łopatyńskiego, przeto ludność tamtejsza we wszystkich sprawach sądowych wiele zyska na mniejszej stracie czasu, a ponieważ księgi gruntowe z tych miejscowości prowadzone są w sądzie Oleskim i ponieważ mapy gruntowe i wszelkie operaty są pod ręką, tok spraw spadkowych pupilarnych i sporów gruntowych będzie mógł być daleko szybszy i tańszy“.

Prezydium c. k. wyższego sądu krajowego we Lwowie w odezwie z 28 lutego 1899 L. 2830/3 z r. 1899 w odpowiedzi na zapytanie Wydziału krajowego w tej sprawie oznajmiło, że „żądanie mieszkańców przysiółków Bortniki i Kuliki o wyłączenie ze związku gminy Stołpin i przydzielenie do związku gminy Bołożynowa, a tem samem o wyłączenie z okręgu sądu powiatowego w Łopatynie i przyłączenie do okręgu sądu powiatowego w Olesku ze względów administracji sprawiedliwości na zupełne zasługuje poparcie. Istniejąca bowiem dotąd anomalia, iż księgi gruntowe do przysiółków wymienionych prowadzi sąd powiatowy w Olesku, podczas gdy sąd powiatowy w Łopatynie sprawuje jurysdykcję cywilną i karną nad mieszkańcami tych przysiółków, wywołuje liczne utrudnienia dla stron i dla sądu w sprawozdaniach naczelników c. k. sądów powiatowych w Łopatynie i w Olesku bliżej poszczególnione“.

Również władze autonomiczne uznały jednozgodnie żądania petycyonujących przysiółków w zupełności za uzasadnione i zgodziły się na żądane wydzielienia, mianowicie Rada gminna w Bołożynowie uchwałą z 14. maja 1898 jednogłośnie uchwaliła, iż „zgadza się włączenie przysiółków Bortniki i Kuliki do gminy Bołożynowa, a to z powodu, iż pomienione przysiółki tworzą z gminą Bołożynów jedną gminę katastralną“.

Rada gminna w Stołpinie na posiedzeniu z 21. października 1898 również jednogłośnie zgodziła się na wyłączenie ze związku gminy Stołpin przysiółków Bortniki i Kuliki pod warunkiem, że przysiółki te „zrzekną się na rzecz gminy Stołpin wszelkich praw, jakie im dotychczas przysługiwały tak do ruchomego, jakoteż nieruchomego majątku i dobra gminy Stołpin, i że mieszkańcy tych przysiółków wypłacą poprzednio wszelkie podatki domowo klasowe z dodatkami, tudzież opłaty gminne i należitości konkurencyjne na fundusz budowy kościoła na nich po koniec r. 1898. ciężące i że uchwała ta zatwierdzoną zostanie przez Reprezentację powiatową względnie Wydział powiatowy w Brodach“.

Taksamo zgodziły się na to wyłączenie Reprezentacje powiatowe, mianowicie Rada pow. brodzka powzięła na posiedzeniu z 2. grudnia 1898 następującą uchwałę: „Po zbadaniu sprawy, dotyczącej wyłączenia przysiółków Bortniki i Kuliki ze związku gminy Stołpin powiatu brodzkiego i przyłączenia do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego uchwalono uznać jako słuszne dopełnienie przez przysiółki Bortniki i Kuliki warunków wyrażonych w uchwale Rady gminnej Stołpina i przychyłono się do prośby tychże przysiółków o wyłączenie tychże ze związku gminy Stołpin i przyłączenie do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego“.

Wreszcie Rada powiatowa w Złoczowie na posiedzeniu z 6. grudnia 1898 powzięła uchwałę tej treści: „Rada powiatowa po wszechstronnem zbadaniu pomienionej sprawy zatwierdza uchwałę Rady gminnej w Bołożynowie z dnia 14. maja 1898 i zgadza się w zupełności, aby przysiółki Bortniki i Kuliki, tworzące z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną, wyłączone zostały ze związku gminy Stołpin, a wcielone do związku gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego, z którą tworzą obecnie jedną gminę katastralną, tudzież by wyłączone zostały z okręgu

c. k. sądu powiatowego w Łopatynie a przyłączone do okręgu c. k. sądu powiatowego w Olesku“.

Z powodu zastrzeżenia powziętego w uchwale Rady gminnej w Stołpinie, że pomienione przysiółki zrzekną się poprzednio wszelkich praw do ruchomego i nieruchomości majątku i dobra dminy Stołpin i że wypłacą wszelkie należności gminie Stołpin, jakie dotychczas na nich ciążyą, z którym to zastrzeżeniem Rada powiatowa brodzka się zgodziła i uznała te warunki za słuszne i sprawiedliwe, przysiółki Bortniki i Kuliki na posiedzeniu swem z 8. lipca 1899 wobec Zwierzchności gminnej w Bołożynowie uchwaliły, iż zrzekają się wszelkich praw do majątku nieruchomości i ruchomego wyłącznego gminy Stołpin z wyjątkiem 2 morgów lasu nadanego im za prawo poboru służebnictwa w lasach państwa Toporowa dekretem c. k. Namiestnictwa, tudzież obligacyi długu państwa jako części przypadającej dla przysiółków Bortniki i Kuliki.

Z tem zastrzeżeniem przysiółków Bortniki i Kuliki co do dwu morgów lasu i obligacyj, nie chciała się znów zgodzić gmina Stołpin, z tego powodu rozporządzeniem z 16. stycznia 1900 r. L. 63817 oznajmiłszy Wydziałowi powiatowemu w Brodach, że przed przedłożeniem tej sprawy Wysokiemu Sejmowi krajowemu muszą być wszelkie nieporozumienia między przysiółkami a gminą Stołpin o własność prywatną, jak w tym wypadku o dwa morgi lasu i obligacyę długu państwa jako przypadających dla tych przysiółków, usunięte i wyrównane i w drodze dobrowolnej ugody obydwóch stron załatwione, lub sporne kwestye przez władzę kompetentną rozstrzygnięte i wezwaliśmy do zajęcia się tą sprawą Wydział powiatowy w Brodach.

Wynik tego zarządzenia był ten, że Rada gminna Stołpin na posiedzeniu z dnia 13. września 1900 r. zgodziła się na odłączenie przysiółków i przyznała im 1) ekwiwalent nadany orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 13. grudnia 1872 r. L. 6576 i 2) darowała przysiółkom wszelkie zaległe dodatki gminne i inne należności (jak sporządzenie planu lasowego), a zażądała tylko zrzeczenia się swych pretensyi, jakie te przysiółki mają do obligacyi długu Państwa.

Odnosnie do tego żądania pełnomocnicy przysiółków Bortniki i Kuliki pismem z dnia 20. października 1900 r. wobec delegata Wydziału powiatowego ks. Józefa Tymoczki oświadczyli, że zgadzają się całkowicie z uchwałą Rady gminnej w Stołpinie z dnia 13. września 1900 r. i zrzekają się wszelkich pretensyi do wspólnej obligacyi gminnej.

Wreszcie na oświadczenie Wydziału krajowego, że w myśl § 2. ustawy gminnej z roku 1866 gminy połączyć się mające, powinny poprzednio zawrzeć umowę co do posiadania i użytkowania swej własności, tudzież swych zakładów i funduszów, przedłożył Wydział powiatowy w Brodach sprawozdaniem z dnia 24. października 1900 roku L. 3464 uchwałą Rady gminnej w Bołożynowie z dnia 24. lutego 1900 r. tej treści, iż zebrana w należytem komplecie Rada gminna postanowiła zawrzeć z pełnomocnikami przysiółków Karolem Bednarczukiem i Józefem Krzywieckim umowę, iż na wypadek wyłączenia przysiółków wspomnianych z gminy Stołpin i wcielenia ich do gminy Bołożynów, majątek lasowy i inny, jaki posiadają przysiółki Bortniki i Kuliki, ma pozostać i nadal jak dotychczas własnością tychże przysiółków i żadnych dochodów z majątku tego gmina Bołożynów na swoją własną korzyść nie będzie żądała, że jednakże tego majątku nie mogą użytkować samowładnie wedle swego upodobania w sposób niszczący pojedynczy mieszkańcy tychże przysiółków, lecz takowy ma podlegać pod zarząd każdorazowej Rady gminnej, która ma być wybieraną z członków gminy Bołożynowa i przysiółków Kuliki i Bortniki i że dochody uzyskane z tego majątku mają być użyte na pokrycie podatków i należności ekwiwalentowej od tego majątku.

Ponieważ więc wszystkie sporne kwestye zostały usunięte — a wszystkie czynniki i władze jednozgodnie uznały słuszność petycyonujących przysiółków Bortniki i Kuliki co do wydzielenia ich z gminy Stołpiny, a włączenia do gminy Bołożynów — przeto Komisya prawnicza zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem wyraża w myśl ustawy z 11 czerwca 1868 r. l. 59 Dz. pp. c. k. Rządowi opinię, że w interesie kraju i stron interesowanych leży, aby przysiółki Bortniki i Kuliki, wyłączone zostały ze związku administracyjnego gminy Stołpin w powiecie Brodzkim i aby przydzielone były do gminy Bolożynów w powiecie Złoczowskim — a temsamem, ażeby wydzielone zostały z okręgu Sądu powiatowego w Łopatynie i c. k. Starostwa w Brodach, a przydzielone do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa w Złoczowie i w tym też celu przedkłada pod uchwałę Wysokiego Sejmu załączony projekt ustawy.

Lwów, 1. lipca 1901. r.

Przewodniczący

Zoll.

Sprawozdawca

Klemensiewicz.

Ustawa

z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączenie przysiółków Kuliki i Bortniki ze związku gminy administracyjnej Stołpin powiatu brodzkiego i przyłączenia jej do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Przysiółki Bortniki i Kuliki stanowiące z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną zostają wyłączone ze związku tej gminy i przyłączone do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego.

Art. II.

Ustawa niniejsza wejdzie w wykonanie z dniem 1. stycznia roku następnego po jej ogłoszeniu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu ministrowi spraw wewnętrznych.

